

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ У ХАРКІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про організацію інклюзивного навчання у Харківському національному медичному університеті (далі — Положення) регламентує організаційні засади інклюзивного навчання, що базується на принципах недискримінації та врахуванні багатоманітності людини з метою реалізації у Харківському національному медичному університеті (далі — Університет) права осіб з особливими освітніми потребами на здобуття якісної вищої освіти задля забезпечення їх конкурентоспроможності на вітчизняному і міжнародному ринках праці, а також на формування в Університеті інклюзивного освітнього середовища шляхом впровадження комплексу заходів, що забезпечує ефективне залучення здобувачів з особливими потребами у освітній процес з урахуванням їх вимог та можливостей.

1.2. Положення розроблено відповідно до Конституції України, законів України «Про освіту», «Про вищу освіту» та «Порядку організації інклюзивного навчання у закладах вищої освіти», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 року №635.

1.3. У цьому Порядку терміни вживаються в такому значенні:

здобувачі освіти з особливими освітніми потребами (далі – Здобувачі) - особи з особливими освітніми потребами, які здобувають освіту в закладах вищої освіти і потребують додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення права на вищу освіту;

інклюзивна група - група у закладі вищої освіти, де поряд із іншими здобувачами освіти навчаються одна або більше осіб з особливими освітніми потребами.

Інші терміни вживаються у значенні, наведеному в Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту».

1.4. Університет надає освітні послуги Здобувачам на рівній основі з іншими здобувачами вищої освіти, створює простір рівних можливостей, вільний від дискримінації будь-якого національного, расового чи етнічного походження, статі, віку, релігії, сексуальної орієнтації, гендерної приналежності, або сімейного стану, наявності судимості, а також від інших обставин із застосуванням особистісно орієнтованих методів навчання та з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності Здобувачів, рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку Здобувача (за наявності), що надається інклюзивно-ресурсним центром. Всі права, привілеї, програми та види діяльності, що надаються здобувачам вищої освіти університету, розповсюджуються на всіх без винятку. Антидискримінаційна політика Університету підтверджується Кодексом корпоративної етики та Статутом ХНМУ.

1.5. Ректор університету забезпечує створення у закладі вищої освіти інклюзивного освітнього середовища.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

2.1. Університет декларує відданість принципам рівноправного ставлення до всіх людей, але створює спеціальні умови для людей з особливими потребами. Організація освітнього процесу Здобувачів в Університеті передбачає:

- створення інклюзивного освітнього середовища;
- застосування принципів універсального дизайну в освітньому процесі;
- приведення території Університету, будівель, споруд та приміщень у відповідність з вимогами державних будівельних норм, стандартів та правил. У разі коли наявні будівлі, споруди та приміщення неможливо повністю пристосувати для потреб осіб з інвалідністю, здійснюється їх розумне пристосування з урахуванням універсального дизайну;

- забезпечення необхідними навчально-методичними матеріалами та інформаційно-комунікаційними технологіями для організації навчального процесу;
- застосування в освітньому процесі найбільш прийнятних для Здобувачів методів і способів спілкування, елементів дистанційного навчання, зручної та ефективної системи інформування Здобувачів з освітніх і позанавчальних питань (сайт Університету, інформаційні ресурси бібліотеки та Навчально-наукового інституту якості освіти, Центр дистанційного навчання, корпоративна пошта);
- забезпечення доступності інформації в різних форматах (збільшений шрифт, електронний, аудіо та відео формати та інші), використання якісної апаратури, мультимедійних та інших засобів для підвищення рівня сприйняття навчальної інформації.

3. ІНКЛЮЗИВНІ ТА ЗМІШАНІ ГРУПИ

3.1. Здобувачі мають право навчатися в Університеті у змішаних групах.

3.2. Інклюзивна група створюється в Університеті в окремих випадках на підставі письмової заяви Здобувача вищої освіти або його батьків (інших законних представників), а також індивідуальної програми реабілітації осіб з інвалідністю (за наявності), іншої документації, що підтверджує наявність у таких осіб особливих освітніх потреб.

3.3. Створення інклюзивної групи в Університеті та припинення її діяльності здійснюється у встановленому порядку наказом ректора Університету згідно нормативних вимог до граничної чисельності Здобувачів вищої освіти в одній групі, а також виходячи з індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності таких Здобувачів, спеціальності, пристосованості аудиторій тощо.

4. СУПРОВІД ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

4.1. Спеціальний навчально-реабілітаційний супровід Здобувачів в Університеті реалізується через низку освітніх послуг, якими вони можуть користуватися, в тому числі і за допомогою інших осіб. При організації

супроводу враховуються психофізичні особливості Здобувачів з різними нозологіями, їх потреби у компенсації сенсорних порушень, які можуть заважати сприймати навчальний матеріал, соціально-психологічні фактори, що ускладнюють інтеграцію даних осіб в Університетську академічну спільноту, потреби у фізичній та психологічній реабілітації та ін.

4.2. Супровід Здобувачів здійснюється за такими напрямками: навчально-організаційний, педагогічний, психологічний, фізкультурно-спортивний, соціальний та професійна адаптація.

4.2.1. Навчально-організаційний супровід - це допомога учасникам освітнього процесу в його організації, написанні та моніторингу виконання індивідуального навчального плану Здобувача, організації індивідуальних консультацій тощо. Навчально-організаційний супровід здійснюється деканатом та кафедрами, на освітніх програмах яких навчаються Здобувачі, за допомогою представників всіх структурних підрозділів та молодіжних студентських організацій Університету, волонтерами з числа Університетської академічної спільноти.

4.2.2. Педагогічний супровід - оптимізація викладання навчального матеріалу Здобувачам у максимально сприйнятливій для них формі, впровадження сучасних педагогічних технологій навчання, забезпечення навчально-методичними матеріалами. На всіх етапах педагогічного супроводу передбачається індивідуальний супровід з метою допомоги у розв'язанні індивідуальних проблем при опануванні компонентів освітніх програм. Цей вид супроводу здійснюють кафедри, які забезпечують застосування в освітньому процесі найбільш ефективних методів і способів спілкування, із залученням відповідних фахівців і науково-педагогічних працівників, а також максимально можливе забезпечення доступності інформації в різних форматах.

4.2.3. Психологічний супровід полягає у психологічній підтримці та з'ясуванні психологічних потреб Здобувачів, зміцненні та збереженні їхнього психологічного здоров'я, надання їм необхідної допомоги з адаптації до

освітнього середовища, підвищення рівня психологічного та соціального благополуччя. Психологічний супровід передбачає підвищення психологічної культури всіх учасників освітнього процесу, включаючи здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників, представників адміністрації та допоміжного персоналу. Психологічний супровід в межах своїх повноважень здійснюється психологічною службою Навчально-наукового інституту якості освіти ХНМУ (далі – ННІЯО) та кафедрою психіатрії та наркології Університету завдяки Програмі медико-психологічного супроводу та психопрофілактичної підтримки.

4.2.4. Фізкультурно-спортивний супровід полягає у заохоченні Здобувачів до активних занять фізичною культурою та окремими видами спорту, участі у змаганнях різного рівня з урахуванням їх фізіологічних можливостей, має на меті зміцнення мотивації до здорового способу життя, передбачає поліпшення їх психофізичного стану, підвищення інтелектуальної працездатності та соціальної адаптації. Супровід здійснюється викладачами кафедри фізичного виховання та здоров'я Університету при консультативній підтримці фахівців кафедри спортивної, фізичної та реабілітаційної медицини, фізичної терапії та ерготерапії Університету.

4.2.5. Соціальний супровід – це заходи щодо створення умов для соціальної та соціально-побутової підтримки Здобувачів, в тому числі надання інформації та допомоги при влаштуванні у гуртожиток, отриманні технічних засобів реабілітації, організації волонтерської допомоги для підтримки таких Здобувачів та залучення їх до всіх сфер життя Університету та суспільства. Соціальний супровід здійснюється деканатом, органами студентського самоврядування Університету, студентськими радами гуртожитків і передбачає інформаційно-просвітницьку діяльність, спрямовану на формування толерантного та неупередженого ставлення до Здобувачів та консультативно-методичну допомогу всім учасникам освітнього процесу.

4.2.6. З метою створення належних умов для забезпечення супроводу інклюзивного навчання в Університеті виділяються приміщення для надання

консультацій психологом (на базі ННІЯО), відпочинку, особистої гігієни, медичного обслуговування; зали для занять з лікувальної фізкультури на кафедрі фізичного виховання та здоров'я та на кафедрі спортивної, фізичної та реабілітаційної медицини, фізичної терапії та ерготерапії Університету.

4.2.7. Супровід Здобувача в Університеті можуть здійснювати батьки (інші законні представники) або особи, уповноважені ними, соціальні працівники (робітники), волонтери.

4.2.8. Професійна адаптація реалізується через залучення Здобувачів до роботи у Науковому товаристві студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених ХНМУ, консультування у Секторі сприяння працевлаштуванню випускників Навчально-наукового інституту післядипломної освіти ХНМУ (далі - ННПО) та надання допомоги у працевлаштуванні. До професійної адаптації Здобувачів залучається випускова кафедра, деканат, ННПО, ННІЯО, Наукова бібліотека, студентське самоврядування та інші підрозділи Університету.

4.3. Для організації і контролю реалізації супроводу в Університеті призначається відповідальний за психолого-педагогічний супровід Здобувачів Університету - проректор з навчально-виховної роботи.

4.3.1. Відповідальний за психолого-педагогічний супровід Здобувачів факультету/інституту (у разі наявності таких Здобувачів у контингенті), призначаються за поданням декана факультету/директора інституту з числа працівників відповідного підрозділу. Відповідальні за психолого-педагогічний супровід Здобувачів факультету/інституту безпосередньо підзвітні у своїй діяльності відповідальному за психолого-педагогічний супровід Здобувачів Університету - проректору з навчально-виховної роботи Університету.

4.3.2. Відповідальний за психолого-педагогічний супровід в Університеті співпрацює із структурними підрозділами Університету щодо організації інклюзивного навчання та забезпечення навчально-реабілітаційного супроводу і разом з відповідальними за психолого-

педагогічний супровід Здобувачів факультету/інституту вирішує такі завдання:

- надає представникам випускових кафедр консультативну підтримку щодо розробки індивідуального навчального плану Здобувача та методичну допомогу науково-педагогічним працівникам Університету щодо організації освітнього процесу Здобувачів;
- проводить моніторинг виконання Здобувачами індивідуального навчального плану, обґрунтовано рекомендує зміни до нього з урахуванням потреб Здобувачів;
- разом з ННІЯО та ННІПО організовує підготовку (підвищення кваліфікації) працівників Університету, соціальних працівників та волонтерів для роботи зі Здобувачами шляхом проведення лекцій, семінарів, тренінгів тощо;
- співпрацює з психологічною службою Університету та кафедрою психіатрії та наркології Університету для забезпечення психологічної підтримки Здобувачів;
- веде статистичний облік Здобувачів;
- розробляє стратегію взаємодії між Здобувачами та представниками структурних підрозділів Університету і координує таку взаємодію;
- організовує співпрацю з волонтерами у контексті супроводу Здобувачів;
- забезпечує інформаційний супровід науково-педагогічних працівників щодо організації занять та позааудиторної взаємодії зі Здобувачами;
- забезпечує надання консультативної підтримки представникам структурних підрозділів Університету та волонтерам, що працюють зі Здобувачами;
- організовує заходи, спрямовані на формування у представників академічної спільноти Університету недискримінаційного і толерантного ставлення до Здобувачів;

- співпрацює із медичними установами, закладами соціального захисту населення, громадськими об'єднаннями з метою провадження діяльності, спрямованої на здійснення супроводу Здобувачів.

4.3.3. Індивідуальний навчальний план з урахуванням інклюзивних потреб Здобувачів розробляється згідно чинних вимог за консультування з відповідальним за психолого-педагогічний супровід в Університеті. При цьому, обов'язковим є урахування рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку Здобувача (за наявності).

5. ФІНАНСУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

5.1 Університет надає освітні послуги Здобувачам за рахунок коштів державного бюджетів, інших не заборонених законодавством джерел фінансування.

6. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

6.1. Всі зміни та доповнення до даного положення вносяться шляхом видання наказу ректора Університету про внесення змін або затвердження нової редакції.

6.2. По затвердженні нової редакції Положення, попереднє втрачає чинність.

Додаток
до п.3.2. Положення,
затвердженого наказом ХНМУ
від _____ № _____

Декану _____ факультету (директору Інституту)

студента _____ курсу, групи _____
спеціальності _____

ЗАЯВА

щодо переведення на навчання у інклюзивній групі

Прошу Вас перевести мене на навчання у інклюзивній групі у зв'язку з

_____ (зазначити причину*)
на період з «_____» _____ 20__ р. по «_____» _____ 20__ р.

До заяви додаю**:

Підтверджую достовірність інформації, зазначеної в цій заяві та у наданих до заяви документах.

_____ дата

_____ підпис

* Зазначити «інвалідністю», «неспроможності відвідувати навчальний заклад (за рекомендаціями органів охорони здоров'я та соціального захисту населення)» тощо.

**Зазначити вид документа, що підтверджує наявність в особи особливих освітніх потреб (індивідуальна програма реабілітації особи з інвалідністю тощо).

Додаток
до п.4.3.3. Положення,
затвердженого наказом ХНМУ
від _____ № _____

Декану _____ факультету (директору Інституту)

студента _____ курсу, групи _____
спеціальності _____

ЗАЯВА

щодо навчання за індивідуальним навчальним планом

Прошу Вас дозволити мені навчатися за індивідуальним навчальним планом з урахуванням інклюзивних потреб з «_____» _____ 20__ р. по «_____» _____ 20__ р. у зв'язку

_____ (вказати причину*)

До заяви додаю**:

Підтверджую достовірність інформації, зазначеної в цій заяві та у наданих до заяви документах.

дата

підпис

* Вказати «інвалідністю», «незможності відвідувати навчальний заклад (за рекомендаціями органів охорони здоров'я та соціального захисту населення)» тощо.

**Вказати вид документа, що підтверджує наявність в особі особливих освітніх потреб (індивідуальна програма реабілітації особи з інвалідністю тощо).